

LLIBERTAT I DIGNITAT EN L'ATENCIÓ OBSTÈTRICA

DERECHOS HUMANOS
DE LAS MUJERES

FUENTE DE VIDA

DESXIFRANT LA VIOLÈNCIA OBSTÈTRICA

ARTICLE DE: ALBA TORRELLES SERRA

INTRODUCCIÓ

La violència obstètrica és una forma de violència de gènere que ocorre en l'àmbit de l'atenció sanitària durant l'embaràs, el part i el postpart. Aquesta violència no es limita a actituds inadequades del personal mèdic, sinó que deriva d'un entorn institucional que la permet. Actualment, és un problema comú que sovint es normalitza a la societat. Pot manifestar-se com falta de respecte a les decisions de les dones o procediments mèdics innecessaris sense el seu consentiment. La manca de respecte per la llibertat i la dignitat de les dones és el nucli d'aquesta qüestió. La llibertat implica la capacitat de les dones de prendre decisions informades i autònomes sobre la seva atenció obstètrica. D'altra banda, la dignitat és fonamental en l'atenció sanitària i es refereix al tracte respectuós, empàtic i considerat que mereixen les dones.

La dignitat humana és un principi fonamental que ha de ser preservat en totes les circumstàncies. Això inclou l'atenció sanitària durant l'embaràs i el part. Les dones tenen dret a ser tractades amb respecte, empatia i consideració en aquest moment crucial de les seves vides.

L'atenció obstètrica ha de garantir que les dones puguin prendre decisions informades i lliures sobre els procediments mèdics i les opcions disponibles. Aquesta llibertat de decisió és un aspecte central de la dignitat i ha de ser protegida. No obstant això, lamentablement, la violència obstètrica minva aquesta dignitat quan es tracta a les dones de manera humiliant, sense consideració pel seu dolor i malestar o quan se'ls imposen procediments sense el seu consentiment adequat. Aquestes pràctiques erosionen la llibertat de les dones en aquest context crític.

LLIBERTAT I DIGNITAT

L'atenció obstètrica, durant l'embaràs, el part i el postpart, és una fase vital per a les dones i les seves famílies. Aquesta etapa hauria de ser un moment d'alegria i anticipació, però sovint es converteix en un terreny on es posa a prova la dignitat i el respecte per les dones. La violència obstètrica, una manifestació de la violència de gènere, és una realitat preocupant que cal abordar.

L'EXEMPLE DE LA MANIOBRA DE KRISTELLER

Un exemple revelador d'aquesta problemàtica és l'anunci "Parir. Hoy comienza todo," que mostra una pràctica com la maniobra de Kristeller, desaconsellada per l'OMS i prohibida en alguns països. Aquesta tècnica, que consisteix a fer sortir el nadó amb major rapidesa a través del canal vaginal, sovint es realitza amb un ús excessiu de la força, posant en risc la salut de la mare i el nadó. Aquest anunci no només normalitza aquesta pràctica perillosa sinó que també la comercialitza com si fos una acció acceptada, contribuint a perpetuar la violència obstètrica i la manca de respecte envers les dones durant el part. La resposta del Consell General d'Infermeria (CGE) en condemnar aquest anunci és un exemple de com els professionals de la salut reconeixen la importància de no deshumanitzar el part i de respectar els drets i la dignitat de les dones durant aquest procés. És crucial que la societat, la indústria publicitària i les institucions siguin conscients de les implicacions de promoure pràctiques que poden ser perjudicials per a les dones i que violen la seva autonomia i el seu dret a una atenció obstètrica de qualitat.

VIOLÈNCIA INSTITUCIONAL

La violència obstètrica està estretament relacionada amb la violència institucional i la violència de gènere, ja que es manifesta com una forma específica d'aquestes dues categories més àmplies de violència. La violència obstètrica és una forma de violència institucional ja que es produeix dins del marc d'institucions de salut, com ara hospitals o clíniques, i està lligada a pràctiques i polítiques institucionals.

Aquest tipus de violència es manifesta quan les institucions permeten o perpetuen actituds i comportaments inadequats que vulneren els drets i la dignitat de les dones durant l'embaràs, el part i el postpart. Això pot incloure la manca de polítiques de protecció clares, la falta de formació específica per al personal mèdic i d'infermeria, la manca de supervisió i l'absència de recursos alternatius segurs per a les dones. En aquest sentit, la violència obstètrica és una manifestació de com les institucions poden ser còmplices en la violació dels drets de les dones i com poden perpetuar pràctiques inacceptables.

Aquesta forma de violència pot manifestar-se de moltes maneres, com ara:

- Falta de Respecte a les Decisions de les Dones: Les dones tenen dret a prendre decisions informades sobre la seva atenció obstètrica, com la posició durant el part, l'ús de medicaments contra el dolor o la presència d'acompanyants.
- Procediments Mèdics Innecessaris: En alguns casos, es realitzen procediments mèdics, com cesàries o episiotomies, sense el consentiment adequat de les pacients. Això no només posa en risc la salut de les dones, sinó que també les priva de la seva agència en la presa de decisions sobre el seu propi cos.
- Maltractament Físic i Verbal: Algunes dones pateixen maltractament físic o verbal durant el part o l'embaràs, incloent insults, humiliació o fins i tot abús físic.
- Manca de Confidencialitat: La falta de privacitat i confidencialitat en l'atenció obstètrica pot ser una forma subtil de violència. Les dones tenen dret a la seva intimitat i a la protecció de la confidencialitat de les seves dades mèdiques.

RELACIÓ AMB LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

La violència obstètrica també és una forma de violència de gènere, ja que afecta exclusivament les dones durant les etapes relacionades amb la seva capacitat reproductiva i maternal. La violència de gènere es basa en una discriminació i una desigualtat fonamental entre els sexes i es manifesta com una forma de poder i control exercida per homes sobre les dones. En el context de la violència obstètrica, aquesta manifestació de poder i control es tradueix en la manca de respecte per les decisions de les dones, en procediments mèdics innecessaris imposats sense el seu consentiment i en altres formes de maltractament. Aquesta violència es produeix en gran part pel fet que les dones estan embarassades o donant a llum, i els seus cossos són objecte d'atenció mèdica especialitzada, la qual cosa crea una oportunitat per a l'abús de poder i el control en aquest context específic.

RECOONEIXEMENT DE L'OMS

Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS), la violència obstètrica es defineix com el maltractament físic, la humiliació, l'abús verbal i els procediments mèdics coercitius o no consentits que les dones poden experimentar durant l'embaràs o el part. La OMS també inclou en aquesta categoria la manca d'obtenció d'un consentiment informat, la negativa a proporcionar medicaments per al dolor, la negligència en l'atenció i les greus violacions de la intimitat.

La OMS fa una crida als governs per destinar recursos addicionals a la recerca d'aquesta forma de violència amb l'objectiu de comprendre millor les repercussions en les experiències de les dones. A més a més, emfatitza la importància d'iniciar i donar suport a programes que millorin la qualitat de l'atenció de la salut materna, on el respecte sigui el principi rector.

Així mateix, la OMS subratlla la necessitat de recopilar dades relacionades amb les pràctiques d'atenció, tant les respectuoses com les irrespectuoses, amb la finalitat de continuar avaluant i millorant la situació. Per aconseguir-ho, considera essencial la participació activa de totes les parts interessades en la promoció d'una atenció obstètrica digna i respectuosa.

ENTREVISTA AMB AINA PARAREDA VINYET : UN EXEMPLE DE VIOLÈNCIA OBSTÈTRICA

Per comprendre millor les experiències personals i les repercussions de la violència obstètrica, hem entrevistat a l'Aina Parareda, una dona que va viure un part amb violència obstètrica. L'experiència d'Aina és un exemple de moltes altres dones que han estat sotmeses a situacions similars. La seva història ens ofereix una visió directa de com la violència obstètrica pot afectar profundament la vida d'una dona i posa de manifest la importància de conscienciar sobre aquesta qüestió i treballar per aconseguir una atenció obstètrica respectuosa i digna per a totes les dones.

Aina Parareda ens narra la seva experiència:

Fa 4 anys i mig, vaig viure un part extremadament complicat que va estar marcat per la violència obstètrica des del principi fins al naixement del meu fill. Al llarg d'aquell temps, vaig experimentar una sèrie de fases en què la violència obstètrica va estar present en múltiples formes. Des del tracte per part del personal mèdic fins a la imposició de protocols i procediments mèdics sense el meu consentiment, em vaig sentir sola, desprotegida i maltractada.

El procés va començar el 23 d'abril al migdia, quan es va constatar que la meva pressió arterial estava perillosament alta. En cap moment se'm va informar que podia tenir preeclàmpsia, i només vaig saber després dels fets. Se'm va dir que m'havia de quedar per donar a llum a causa de la pressió arterial elevada. Des del principi, la doctora que em va atendre estava ocupada amb una trucada telefònica personal mentre jo expressava el meu nerviosisme i la necessitat que m'expliquessin el que estava passant.

Tot i això, les meves peticions van ser ignorades. Em van traslladar a la zona de parts mentre continuava insistint que necessitava avisar la meua parella, però se'm va negar aquesta oportunitat, i vaig ser infravalorada simplement per ser primerenca. Quan vaig arribar a la sala de parts, vaig aconseguir comunicar-me amb la meua parella i avisar-lo de la situació mentre em canviava. Em van informar que m'induirien el part, però no em van explicar detalladament en què consistia ni que es tractava d'un procés altament medicalitzat. Em van administrar la medicació per a la inducció i, durant un llarg període, ningú no va aparèixer per assistir-m'hi. En aquest temps, les contraccions induïdes amb oxitocina es van tornar insuportables, i el meu únic alleugeriment era l'aigua calenta de la dutxa. Tot i això, en aquell moment, una llevadora va entrar i em va ordenar sortir de la dutxa, encara que jo només podia pensar a suportar el dolor. Ella va procedir a fer un tacte vaginal sense explicacions, i em va causar un dolor intens en introduir el seu braç profundament. Es va negar a aturar-se malgrat les meves súpliques, i la meua parella va ser obligada a sostenir les cames perquè no em pogués moure. Durant aquesta experiència, em va preguntar si podia trencar la bossa d'aigües sense el consentiment previ, i en aquell moment, em vaig sentir violada.

Posteriorment, vaig sol·licitar l'epidural per alleujar el dolor. L'anestesiata me la va administrar mentre la llevadora mantenia les meves extremitats immobilitzades. Jo, en aquest estat, cedia qualsevol sol·licitud, i va quedar clar l'abús de poder que una llevadora pot exercir en moments de vulnerabilitat. Més tard, una altra llevadora va reemplaçar l'anterior, i encara que el seu tracte va ser més respectuós, es va acomiadar perquè el torn acabava. Aleshores, una nova llevadora es va fer càrrec i va tornar a realitzar un tacte sense explicacions prèvies. Em va advertir que estava a punt de donar a llum, cosa que m'atterria degut al que havia viscut anteriorment. Havien deixat l'epidural a taula, i me la vaig administrar jo mateixa per calmar-me, cosa que em va deixar marejada i gairebé incapaç de parir. Un cop vaig recuperar la consciència, vaig insistir a donar a llum, no perquè sentís que era el moment adequat per a mi o per al meu nadó, sinó perquè no podia suportar-ho més.

El part es va produir amb fòrceps a causa de la posició del meu nadó, i durant aquest procés, es va realitzar una maniobra perillosa anomenada maniobra de Kristeller sense el meu consentiment. També se'm va practicar una episiotomia sense una comunicació prèvia adequada. Quan vaig tenir el meu fill als meus braços, es van afanyar a retirar-lo ràpidament a causa de la seva femta, encara que això no m'importava, ja que desitjava que aquell moment tan íntim no fos interromput.

Després del part, em vaig adonar de la violència que havia experimentat, encara que no vaig comprendre la magnitud del que havia passat en aquell moment. Va ser en tornar a casa que els terribles records i els malsons sobre l'abús del meu cos em van començar a afectar. Em sentia frustrada i vulnerable constantment.

Tot i el temps que ha passat, les seqüeles d'aquesta experiència continuen afectant-me profundament. La violència obstètrica és un problema social que impacta les dones i les generacions futures. Hem de posar fi a aquesta violència d'una vegada per totes. **Les dones han de tenir la capacitat d'escollir i ser respectades en els seus parts i, sobretot, han de ser tractades amb dignitat. El que va faltar al meu part va ser precisament això, DIGNITAT.**

Publicat per:

**Asociación para las
Naciones Unidas
en España**

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Igualtat
i Feminismes**

ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades pels seus col·laboradors.